„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 196. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 23. ДЕЦЕМБРА 1897. ГОДИНА XXXII.

Угарска влада и римокатоличка црква.

Будимпешта, 21. децембра.

У своје време оцртао сам у „Застави“ прилике, у којима се налази питање римокатоличке автономије. Тада сам изнео предлоге двају епископа, о уређењу римокатоличке црквене автономије, а само у кратко објаснио тежње и жеље угарске владе, којој је управо главна сврха, да постане једини господар и у римокатоличкој цркви. Намера ми је, да у овом чланку опширније оцртам становиште, које заузима угарска влада, пошто је министар просвете Влашић недавно у финансијском одбору угарског сабора прозборио о томе. Но пре тога мораћу још једном да у кратко прозборим о становишту епископата.

У пређашњем чланку изнео сам два предлога, која су изнесена пред конференцију епископа. Један је ставио стонобеоградски бискуп Штајнер, а други рожњовски бискуп Иванковић. Оба се предлога у главном слажу. Разлика је међу њима у том, што бискуп Штајнер хоће тако рећи сву автономну власт да положи у руке епископата, а Иванковић уступа многа права и световњачком елементу. Поред тога Штајнер хоће да ослободи римокатоличку цркву од утецаја калвинско-јеврејске владе, а Иванковић је вољан, да и влади уступи велика права, која је и до сад уживала. Еле Иванковић жели, да на автономну управу највише утиче епископат, а за тим влада и световњаци, а Штајнер зна само за одлучни утецај епископата, а подељује нека права и световњачком елементу. Но сад говоре, да постоји и трећи предлог, а тај је ставио сам угарски кнез-архиепископ Васари. Његов предлог није у целини познат, само се толико зна, да он уступа световњачком елементу многа права, а његов се предлог разликује од прва два још и у томе, што он жели и епархијску автономију, а Штајнер и Иванковић су само за средишњу управу. Према томе јасно је, да епископат није сложан. Епископат је послао папи меморандум, који се састоји у главном из предлога Иванковићевог, али изјављује, да не може да усвоји становиште епископата из 1871. године, јер се оно коси са јерархијским значајем цркве. Уједно је јављено папи, да ће епископат морати попустити световњацима у интересу цркве. Само тако ће моћи појачати цркву, ако и световњацима даде одлучна утецаја на цркву. Уједно захтева епископат, да се автономној управи даду на управу црквена добра и будимпештанско свеучилиште Велика је тешкоћа и то, што епископат не сме ништа да уради без папине дозволе, а папа је против т. зв. laica repraesentatio, јер држи, да ће у световњачке руке прећи читаво право суђе црквино, које само епископима пристоји. Епископат није могао поднети папи тачан предлог, јер још не познаје становиште световњака и угарске владе.

Као што се из досадашњих навода види, при установљењу римокатоличке црквене автономије одлучују три чиниоца: римски папа с епископатом, краљ ореко своје одговорне владе и световњаци са нижим свештенством у сабору Становиште световњака и нижег свештенства још није опредељено; то ће учинити одбор 27-рице, који је изаслао сабор, да сагради уредбу; исти ће почети у скоро свој рад; становиште епископата још није тачно означено и ако га већ у главном познајемо. Становиште угарске владе најбоље је познато. Министар просвете Влашић изјавио је у финансијском одбору угарског сабора, да је он у име владе још пре састанка конгреса поднео кнезу и архиепископу Васарију меморандум, у ком је означено, како влада замишља уређење римокатоличке автономије. Толико смемо у напред рећи; да влада хоће да одржи свој одлучни утецај на римокатоличку цркву. Само су две цркве у Угарској, које уживају потпуну автономију, а то су: протестантска (евангеличка и калвинска) и јеврејска. Док протестанстке цркве бирају себи поглавице са свим слободно и избор не подносе влади на потврду, дотле угарска влада у римокатоличкој цркви именује владике, а у нашој ако не именује, а она бар потврђује, а та њена потврда у ствари је опет само именовање. Зашто је дакле то? За то, што у Угарској доминирају Чивути и калвини; данашњи меродавни људи у држави сви су скоро калвини, а они су уједно и поглавице протестантских цркава, те тако имају јемства, да ће црква бити средство у њиховим рукама. Кад би пак римокатоличкој и православној цркви дали право слободног избора владика, онда би се ови извукли испод утецаја владиног, те тако не би ове цркве служиле као средство за одржавање данашње владе и њеног система. Један владин лист са свим искрено каже то; исти пребацује грофу Зичију и његовој странци, да они захтевају утецај на избор епископа само за то, да би своју странку ојачали. Из тога следи, да влада само за то хоће да и даље именује епископе, да преко њих употреби цркву на своје сврхе. Искуство нам сведочи, да је влади до тога стало. Погледајмо само наше епископе, како лепо врше владине заповести; просто чине све оно што влада жели. Има тога и међу римокатоличким епископима; само румунски православни епископи слободни су и независни од владе, јер њих бира народ. Разуме се, да влада своју жељу истиче увек као на законима основану, али свака иоле разумнији политичар може одмах да увиди. да није влади стало до закона, него до власти. Још једна околност потврђује наше мишљење, а та је: да влада замера римокатоличком епископату, што световњацима неће да даде већа права, док у нашој цркви чини са свим обратно, јер замера нашем православном епископату, што световњацима не одузме права. Где је ту логика? Но угарској влади није до логике и правде, него до утецаја, па с тога по оној divide et impera дражи час епископат против световњака, час опет световњаке против епископата. Где се ови посвађају, ту се она користи и заузме сву власт. Но код римокатолика као да јој неће упалити, јер већина епископа, световњака и нижег свештенства провиди владин смер, те ће се споразумети. Влада нема своје странке у римокатоличком сабору. Грофови и Зичи и Апоњи водиће тамо главну реч. У току јануара и фебруара разбистриће се и ово питање. Влада већ сада прети, да неће предложити на потврду устав римокатоличке автономије, ако сабор не усвоји њене предлоге. Па нашто онда сабор? Нека она просто сагради устав и нека га наметне римокатоличкој цркви, али сазивати сабор, а овамо заповедати му, шта да ради, то не иде.

Да видимо, како министар Влашић замишља автономију. Он је до душе римокатолик, али под утецајем свемоћних калвина: Тисе, Силађија и Банфија, те ради по њиховој жељи. У седници финансијалног одбора угарског сабора рекао је министар Влашић, да се владе не тиче унутрашње уређење автономије и у колико ће световњаци моћи учествовати у управи. То је ствар епископата. (Али код нас није влада тако говорила). У меморандуму, који је влада послала епископату реч је о одношају цркве према држави. Влада хоће потпуно да очува краљева права, која он као врховни патрон и апостолски краљ има да врши преко своје одговорне владе. Та су права садржана у III. зак. чл. од 1848. у погледу именовања вишег свештенства и управе верског, научног и свеучилишног фонда у XXX. зак. чл. од 1883. у погледу управе римокатоличких средњих школа Влада није никако вољна да напусти та права, јер би услед тога био уздрман државни живот. У кратко да кажемо: влада хоће и од сада да именује више свештенике, а преко њих да утиче и на ниже свештенство, хоће и даље да управља богатим римокатоличким фондовима и средњим школама, које се о трошку тих фондова издржавају, те тако да даје правац просвети римокатоличке омладине. Све остало уступа римокатоличкој автономији; она дакле најважније послове задржава себи, а ситнице даје римокатоличкој цркви. Разуме се, да је ова Влашићева изјава огорчила римокатолике, јер то је управо титрање. Сви римокатолици захтевају, да се автономној управи даде удела на именовање виших свештеника и да се богати фондови уступе њој заједно са управом средњих школа и будимпештанског свеучилишта, које се такође издржава из римокатоличког фонда. До год влада буде ова права вршила, дотле римокатолици не могу имати автономију; то би била само наказа. Влада опет одговара, доста је и то, што ће моћи управљати основним школама и утецати на именовање нижег свештенства, а могу се старати и за кречење разних кућа! Зар то није автономија? Таку автономију даје либерална, дакле слободоумна влада, у целом свету чувене „слободњачке“ државе Угарске!

Видели смо, да се влада позива на III. зак. чл. од 1848 године, у ком има два параграфа, који се тичу римокатоличке цркве: 6. §. каже, да краљ уз премапотпис одговорног министра именује епископе и остале више свештенике, а 7. §. да краљ преко одговорног министра управља као врховни патрон верским, научним и свеучилишним фондом; даље се позива на XXX. зак. чл. од 1883., који говори о римокатоличким средњим школама, које се издржавају из поменутих фондова, те и њих предаје на управу министру просвете. Истина је, да ти закони о томе говоре, само владино тумачење не стоји. Пре свега ти су закони установљени, док је римокатоличка црква била државна, а и они се могу изменити. Кад су измењени толики закони, за што да се и ови не могу изменити. Влада, која проглашава грађански брак и безверје, не може да именује епископе једне цркве, нити да руководи њеном просветом Логика догађаја захтева, да се ти закони измену у смислу потпуне слободе римокатоличке цркве. Но данашњ-

ШОЉИСТАК

БАДЊЕ ВЕЧЕ.

Моментане слике.

Божић без снега. То је као да му нешто недостаје. Ови као свила меки, бели, сјајни светлуцави божићни праменови падају. Божић на белом коњу тако је леп. Бели снежни ћилим више доликује радосном празнику, него мутна магла, која завидљиво застире звезде испред наших погледа. Бела улица има нешто свечано, море од блата подсећа много на свакидашњост. Нек буде лепо те свете вечери, звезде нек светлуцају, као да је и тамо грдна јелица, на којој звезде светле као грдне свеће и горе божанственом лепотом.

Вече је. По улицама се стишава, а по кућама је све живо. Не може се видети ни живе душе. Самцу је самоћа двоструко већа. Прозори се осветљавају, пале се светиљке. Оне светле ради радости, среће, ради деце и одраслих. Благо онима који се могу радовати. Свеједно је — да ли у палати или у колиби. Срећа непознаје разлике, не слуша позивање и не прима мите. Свећице обасјавају срећу. Само каткад осветљавају оне понор, своју и туђу обману. Тако светле егојисти, цинику, наду томе. Није све права срећа што светли. Узвишено је то, што се зна, да се тај празник слави на целој земљи. Те свећице горе с оне стране високе планине, с оне стране великог окејана.

* * *

Умрла му је жена и дете. Био је сам. Јелица искићена стајала је на сред собе... Врх је додиривао свод. Грање се ширило на све стране. Била је као и лањска, коју је украшавала лане она витка, нежна, слаба, бледа рука. Иста као и лањска. Украшена, накићена, свећице — са свим као и лане... Био је сам. Врата су била закључана, прозори затворени. Да нико не гледа, не прислушкује, да га не држи за луду. Тако је седео пред јелицом и гледао је у оне мале свећице, које су овде онде гореле. Није ни нашто мислио, бар његов мозак није радио, само је гледао и гледао. . На једанпут се промене. Радост му обасја лице. Испружи руке. Тражиле су нешто невидљиво. Видео је своју жену, своје дете поред себе. Да, звонило му је у ушима сребрно звонце дечијег смеја... Сретни снови! То га је позвало да намести јелицу...

* * *

После дугог чекања, после тешке борбе дође час победе. Под јелицом су се заручили, он сиромашни учитељ и она лепа кћи богатог трговца. Мало романтике у реалистичном веку. Али је напослетку — пошло за руком, то је главна ствар. Зарука се славила у најужем породичном кругу — не хвале се са учитељем. Али млади људи су сретни. Њихово последње бадње вече у родитељској кући. Жао јој је — па онда замишља себи бадње вече на рођеном огњишту — још лепше него овде. Деца кличу око јелице, пева се и одјекује песма љубави.

* * *

Извршивао је силне посете. Код свију породица, с којима опћи, мора данас бити, да сврши своју бећарску дужност. Он је директор банке, игра улогу у тако званим финим круговима, многожењени посетилац вечерњих забава. Бећар је, нежења, па има своје одређене недеље код појединих породица. Мрзи гостијоницу, па се зато дан на дан другде рани. Његова су кола пуна дупком даровима, на сваком умоту стоје имена оних, којима ће поклонити. Преда дар, остане свугде четврт сата. Најпосле је свршио последњу посету. Већ је 11. часова. Љути, се што је већ тако касно. Заповеда кочијашу да тера брже. Чека га млада жена, мало дете. Његова же његово дете. То јест жена и дете без црквене дозволе. Али је опет његова жена, његово дете. Дете му се радује. Иде му у сусрет жена, млада, бледа али врло лепа. После одвратности, коју је осећао напољу, овде му се поврати радост, права срећа у срце. У срце? А зар га има? Зашто не прими онда жену и дете к себи? Остао је мало, онда оде својој браћи нежењама у хотел. Читао је прекор у очима жениним и разумео га је. Али не иде. Ја, дирекдор банке не могу. Шта ће рећи свет на то?

* * *

... Колиба на крај села. Унутри спавају само двоје деце. А где су им родитељи? Зар немају никог свог? Имају само мајку. Родитељи су умрли а деца остала на терет старој мајци. А она их је пригрлила љубављу, правом родитељском љубављу. Па и сад је отишла, да потроши последњи новац, који је можда тешком муком она слаба зарадила, да само обрадује унучад своју јелицом, топлом пећи и неколико залогаја хлеба. И деца ће се радовати.

Па шта ће даље?... То сам Бог зна.

Сремски Карловци.

Прерадио **М. Сим.**

ња угарска влада не налази, да ће се у држави изазвати трзавице, кад се уводи грађански брак и безверје, али кад треба дати слободу једној цркви, е онда да богме земља ће се узбунити. Римокатоличке вође тврде, да краљ лично ужива права апостолског краља и врховног патрона, те према томе влада нема ту да се меша. Влада опет каже: краљ је као представник угарске државе добио титулу апостолског краља и врховног патрона, јер добра, која је он поклонио римокатоличкој цркви јесу државна добра; према томе краљ та права може да врши само преко своје одговорне владе. Међу тим било је време, кад се обратно говорило. Кад се водила борба у Угарској за грађански брак, онда је римокатоличка црква говорила, да се у Угарској не може и не сме увести грађански брак и безверје, јер је угарски краљ као представник државе врховни патрон и носи титулу апостолског краља, коју му је папа дароваo Тада је влада одговорила, да се то ништа не тиче државе, јер краљ та права лично ужива, а не као представник државе. Ето како угарска влада мења своје мишљење, само да своја права задржи. Није ли то право фармазонство?

Но има доказа, да је краљево право схваћано не као државно, већ као лично. Кад је 1848. године сабор претресао III. зак. чл., онда је краљ пре санкције вратио тај зак. чланак сабору, да се у њему изрече: да право именовања епископа, архиепископа, опата и т. д. **једино** краљу припада, но министар чини предлог уз саслушање дотичног, а краљево решење премапотписује. То је било фебруара 1848. У марту исте године враћен је исти предлог сабору поново са жељом, да се у њему јасно изрече, да краљ право именовања архиепископа, епископа и опата уз премапотпис министра рачуна у своју апостолску краљевску власт, коју не може на другог пренети и то право управо сам себи задржава. Сабор је у том смислу установио 7. §. III. зак. чл. од 1848. Еле краљ није дозволио, да се његово врховно патронатско право умеша у извршну државну власт, која врши остало именовање у смислу 6 §-а истог закона Баш то, што је краљево право именовања црквених поглавица узакоњено посебним §-ом, доказ је, да оно не спада у делокруг извршне државне власти т. ј. владе, иначе 7. § не би имао смисла. Краљ није дужан да прами савет министров о именовању епископа, за то је то право искључено из осталих права извршне власти, која су означена у 6 §-у III. зак. чл. од 1848., пошто оно не проистиче из краљеве државне власти, него из патронатског права његовог. За то се може дозволити утецај цркве на именовање епископа тако, да она кандидује лица, а краљ да бира, као што предлажу бискупи Штајнер и Иванковић. Но то баш влада неће. Да се цркви може дати право кандидације види се јасно и из XXXI. зак. чл. од 1848., који даје епископима право, да чине предлоге за именовање опата и препозита. Но да именовање епископа и осталих виших свештеника није право краљеве извршне, него његове апостолске власти најбоље се види отуд, што влада не сме да даде право државном сабору, да контролише управу верских и научних фондова, којима управља министар просвете. Ако министар управља тим фондовима као државна извршна власт, онда је дужан, да ту своју управу подвргне контроли државног сабора Али он то не чини, према томе он не управља тим фондовима као државна извршна власт, него као повереник врховног патрона, краља. То је дакле најбољи доказ, да римокатоличка црква има право, да тим фондовима управља и да утиче на именовање виших свештеника. Краљ дакле не именује епископе силом своје извршне власти, него силом свога апостолског и патронатског права и ту влада нема никаква права, пошто краљ своју апостолску власт не може на њу да пренесе; она је од краља примила само његову краљевску извршну власт, која са именовањем епископа и осталих виших свештеника римокатоличке цркве нема свезе.

Ма да је овако тумачење III зак чл. од 1848. са свим јасно, ма да се зна, да је тај зак. чланак установљен у смислу краљевских наредаба од 28. фебруара и 31. марта 1848., да је именовање виших свештеника краљево апостолско право, ипак угарска влада жели, да сва та права себи приграби. Као што смо видели код уређења српске автономије, тако видимо и сад код уређења римокатоличке автономије, да она тумачи закон у корист своје власти, а не по правом смислу. „Не прича баба сан, како је снила, већ како јој је мило“ каже наша народна пословица.

Православни Србин.

Нови Сад, 22. децембра.

Политички положај у Угарској. У прошлим седницама угарског земаљског сабора, крајња левица је у више маха покушавала да нагони председника министарства барона Банфија, да овај поближе и јасније изјави, шта мисли чинити, сад, пошто му није пошло за руком, да оствари свој предлог о привременом поравнању с Аустријом. Међу тим Банфи је у свакој такој прилици или побегао из саборнице напоље или је одговарао околишећи и завијајући. Према томе не може се за извесно знати, шта ће Банфи скорим да учини. Може се нагађати, али на чисто још нико не може да буде. О новој години изишле су разне изјаве политичких странака, али се тиме ни у колико није разгонила она тешка и густа магла, што се спустила данас на политички живот Угарске. Од опозиције угарског земаљског сабора, с једне стране стоји сад гроф Апоњи, који се у својој политичкој борби поново преварио. Па још према коме? Према једном — Банфију. Таки један човек знао је у своју корист да употреби приближивање једног Апоњија, да би се после тога поново закопчао према њему. Шта више није му ни захвалио на томе. Према томе са свим је природно, што се с Апоњијеве стране чуле услед тога речи, да задржава себи право критике над онима, који су довели до садашњег положаја. С друге стране је крајња левица, која доследно свом досадашњем држању вели, да чврсто стоји на свом становишту и да отуда неће скренути ни за длаку ни десно ни лево. Осујетила је остварење предлога о узакоњењу досадашњих одношаја у погледу ђумрука, трговине и банке. Сад је на реду други део њена деловања, у коме ће, вели, да покаже исту онакву одлучност и истрајност, као и пре. Овоме је дао већ израза Фрања Кошут на конференцији, која је одржана у прошлу суботу, на нову годину, у вече. — Поново се дакле спремају догађаји, које ћемо морати пажљиво и с интересом да пратимо. Ти догађаји почеће колко данас-сутра.

*

Владине одлуке. Очекивало се, да ће званични лист 1. јануара донети владине одлуке и наредбе у погледу привремена одржања одношаја садашњег ђумрука и банке. Међу тим то се није учинило. Према томе изгледа, да влада доиста не мисли наредбама уредити садашњи положај, него рачуна на то, да ће предлог свој протурити утутнувши у њега одредбу о повратној сили закона. И ако званични лист ћути, ипак се дознало, да је влада учинила ово:

1. Децембра 31. известила је званично аустријско министарство, да и без наредбе одржава status quo у погледу ђумрука и банке.

2. Склопила је поравнање с аустријском банком, у коме се налази оно исто што је и у законском предлогу, који се односи на банку. Ово поравнање престаје, чим предлог постане законом.

3. Постарала се, да у државним благајницама буде доста сребрна и златна новца, у случају, да која од странака не узхте примити банчине папире.

4. Министри трговине, финансија, привреде и правде упутили су подручним својим властима резерват, у коме их извештавају, да у питању трговине и ђумрука није од 1. јануара 1898. наступила до даље наредбе никаква промена.

У изјави председника министарства о новој години, приликом честитања, напомиње се, да влада није вољна да се стави на становиште самосталног ђумрука и трговине.

Странка пак владина шири вест, да је Банфију пошло за руком, да стече нове гаранције, да ће се до 1. маја моћи да склопи поравнање с Аустријом. Председник аустр. министарства Гауч је данас, у понедељак, почео преговоре, с вођама појединих странака, па и круна благо утиче на те вође, како би се постигло то, да рајхсрат, који ће се састати у фебруару, без већих тешкоћа реши ствари које су у питању.

*

Положај у Аустрији Из Прага јављају неким листовима, као да се положај политички и ако неприметио, али ипак побољшава. Немцима се не допада план, по коме они не би требали учествовати на ческом покрајинском сабору. С тога се чини, да ће Немци-посланици доћи на чески покрајински сабор у пуном броју. Уједно се јавља, да се примећује и воља за поравнањем.

Политичке новости.

Угарска.

Земаљски сабор. У данашњој, од понедељника, седници угарског земаљског сабора, продужена је дебата о владином предлогу у погледу привремена поравнања с Аустријом.

Аустрија.

Продужење банчине привилегије. На основу царског отписа од 18. (30.) децембра 1897. објављен је преко „Бечких Новина“ споразум међу министром финансија и аустро-угарском банком од 31. децембра 1897. у погледу продужења банчине привилегије до 31. децембра 1898. године.

Француска

Знаци мира. Поводом нове године примао је председник републике Фор разне честитке. Захваљујући на тим честиткама, Фор рече, да је Француска свагда вршила своју дужност и марљиво радила на делу цивилизације и мира. Хвала заједничком заузимању сила, рад тај није био безуспешан, те ни у прошлој години није се умалила нада на мир.

Царева честитка. Руски цар је честитао Фору нову годину из Гачине овим речима: На прагу нове године полажем важност на то, што Вам како у име своје тако и у име царичино могу најискреније честитати и изразити жеље, које гајимо лично према Вами, као и према пријатељској Француској. Ви познајете осећаје који нас одушевљавају и не сумњате, у онај утисак, што сте га посетом својом у Русији оставили. — Фор је одговорио: Жеље које је Ваше Величанство и Њено Величанство царица изјавили данас према мојој земљи, дирнуће срца свију мојих Француза. У име свију њих много захваљујем Вашем Величанству а уједно изричем и своју захвалност на мени лично израженој честитци. Поново уверавам о својој најискренијој одности.

Вести из места и са стране.

Управни одбор „Матице Српске“ држао је 20. децембра о. г. (1. јануара 1898.) своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од многих предмета, а било је међу њима доста важних, споменућемо неке главније. — Кр. угарско министарство просвете и црквених послова тражило је нека образложена разјашњења о неким фондовима, којима рукује „Матица“, као и извештаје о неким дужницима фонда Текелијног. Томе захтеву учињено је у одређеном року задоста. — Поднесена су министарству разјашњења на примедбе, учињене на рачуне фондовске. — Министарство није одобрило, да може главном скупштином изабрани питомац стипендијске задужбине Јагазовићеве, Јован Симоновић, слушати науке у Бечу. — Исто министарство није одобрило ни питомцу задужбине Романовићеве, Глигорију Араницком, да може науке слушати на економској школи у Бечу. — Исто министарство нашло је, да су рачуни о фонду Текелијином за год. 1896. у реду и послало је миленијумску диплому и медаљу у признање ревносног књижевног рада матичиног. — Према поднесеним прорачунима о зготовљавању стелажа и орманова за библиотеку, упућен је пододбор, да тај посао повери столару, који ће од своје понуде известан проценат попустити. — Послати су кр. угарском централном статистичком звању тражени податци о „Матици“. — Упућен је главни фискал друштвени, др. Илија Вучетић, да збрише судским путем нека потраживања, која су укњижена на непокретностима фонда Марије Трандафилке. — Узети су на повољно знање извештаји фискалови о неким сумњивим потраживањима фонда Костићевог, која је судским путем наплатио. — Упућен је фискал друштвени, да у смислу жеље Јулијане Недељковићке из Вршца зготови основно писмо за задужбину, коју иста хоће да оснује и да је после преда на руковање „Матици“. — Донесене су одлуке у погледу осигурања заостале исплатне своте, одређене на оснивање фонда Анастасије Коларовићке из Карловаца. — Дата су упутства фискалу ради осигурања исплате аренде за земљу, под закуп издану. — Умолиће се живописац Урош Предић, да за дворану матичину зготови ликове народних добротвора: Димитрија Коларовића и жене му Анастасије из Карловаца. — Српско академско друштво „Зора“ изјавило је своју захвалност, што је „Матица“ примила на чување имање „Зорино“, за случај, ако би се исто друштво пре донесеног закључка разрешило. — Од Павла Влајковића из Арада примљена је с највећом захвалношћу слика Саве Текелије, бојама израђена, и наређено је, да се за њу набави леп златан оквир. — Умолиће се српска црквена општина у Суботици, да пошље награде, које су намењене делима, која су добила иста из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозуков. — Није се могло одговорити позиву великобечкеречке „Добротворне задруге Српкиња“, да и „Матица“ узме неколико деоница ради оснивања тикачке школе односно радионице, пошто нити фонд матичин, нити други фондови под управом матичином, по одређеном задатку им, не могу на такву цел што приложити. — Према судским одлукама и одлукама финансијских власти, дата су нужна упутства и фискалу друштвенои и благајнику. — Узет је на знање извештај књиговодства о стању фондова и о стању фонда Анастасије Коларовићке из Карловаца. — Учињена су нужна расположења у погледу неких немирних укућана и закупника земаља фондовских. — Издато је више зајмова на пупиларну сигурност. — Седница управног одбора трајала је готово пуна три сахата и на крају исте пожелио је председник свима члановима, да у миру, весељу и задовољству проведу светле празнике.

Освећење новосадске алмашке цркве. У прошлу недељу обављено је на свечан начин освећење алмашке цркве, која је изнутра и с поља сва лепо оправљена, позлата на иконостасу ишчишћена, нов кор начињен, и у опће сва сијнула новим сјајем. Чин освећења обавио је прота Милан Ћирић са три свештеника и ђаконом, а за тим и литургију одслужио а гимназијски певачки збор умилно је појао на литургији. Црква је била пуна побожног народа, коме је после евангелија поп Божа Поповић изговорио лепу проповед, сходну овоме чину. Живели свесни чланови опћине, који су и овом приликом показали, колико им лежи на срцу добро и напредак ове опћине и колико старање полажу за свето православље!

Парница Јована Грујића односно Марије Поповићке против нар. црк. фондова. Др. Павле Јанковић издао је у засебној књизи списе који се односе на један део Јотиних парница цротив народних фондова.

Из ове књижице се јасно види, да народни фонд није морао изгубити парнице Јотине, јер кад се могла добити ова четврта, могла се добити и прва и друга и трећа; даље се види, да су сасвим други узроци што је ова парница добијена, него што је Др. Полит у „Бранику“ дао написати. И у овој се ствари види она позната тактика, да увек у сваком послу труд остављају другима а славу успеха прибирају себи. Но нама се намеће питање, ко ће одговарати за оних 80.000 фор. што је Јота из пар. фондова макнуо, а у чему га Др. Полит није умео спречити? Како је ова књижица доста јасна и прегледна, то је може и нестручњак читати и разумети

Јоца Савић редитељ дворског позоришта у Минхену, доћи ће, како из Беча јављају, за управитеља бечког бургтеатра.

Забава у Вел. Кикинди. „Српска читаоница“ приређује беседу с томболом и игранком у корист своје благајнице у Вел. Кикинди, други дан Божића 1897. г. у великој дворани „Нар. гостионе“. Ред забаве: 1. „У жетви“, мешовити збор од Т. Драта, пева мешовити збор друштва „Гусле“. 2. „Српска игра“ од Р. Толингера за четир руке свирају на гласовиру гђце Сида и Софија Радовићеве. 3. „Смеса старосрпских и македонских песама“, пева г. Пера Михајловић учитељ, прати га на гласовиру г. Стеван Шерб. 4. „Рељефни живопис“, приказује г. М. Радујковић. 5. „Смеса срп. песама“ свира на гласовиру г. Стеван Шерб. 6. „Там где стоји“ мешовити збор од Лисинског, пева мешовити збор друштва „Гусле“.

Забава у Чуругу. Чурушка певачка дилетантска омладина приређује позоришну представу трећи дан Божића о. г. у гостионици г. Тодора Каленића у корист своје благајне. Први део: „Сађурица и шубара“. Весела игра с певањем у 4 радње од Илије Округића-Сремца. — Други део: Игранка.

Незаконито апшење. Светолик Савић уредник „Малог Журнала“ у Београду морао је пребећи на аустро-угарско земљиште стога, што му у Београду стварају силом кривице и пошто пото хоће да га уапсе, јер не кади оне који су у власти него износи на видело њихева педела. У Земуну, где се Светолик ових дана бавио, нашле су власти за умесно да га ухапсе, јер је у његовом листу пре кратког времена писано против Аустро-Угарске. Ово апшење извршено је свакојако по денунцијацији из Србије и као што оно нема смисла, тако нема ни кривична истрага која је против њега поведена. Ако је он заиста крив због писања има пута и начина да се то редовним путем изведе, а не због денунцијантских прстију, навлачити лош глас оном телу које треба да дели правду,

---

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ЗЕМЉОРАДНИЧКИ ПРИЈАТЕЉ!

Излази у Н. Саду првог дана сваког месеца. Уређује га Јаша Томић. Цена је 2 фор. годишње.

Земљорадници којима је нуждан искрен савет и они који хоће да се упознају са начелима земљорадничке задруге треба да се претплате на тај лист.

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила. **Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.**